

Instructie Rollenspel 'Belediging'

Korte omschrijving

De leerlingen gaan samen een strafrechtszaak naspelen. In deze rechtszaak is het onderwerp 'belediging'. De leerlingen worden ingedeeld in teams die elk een rol vervullen:

- Rechter
- Officier van justitie
- Advocaat en verdachte
- Slachtoffer

Na een korte voorbereiding in elk team, speelt een aantal leerlingen de rechtszaak uit. Ten slotte wordt de rechtszaak kort nabesproken.

Casus: De 15-jarige Roy uit Barendrecht werkt al een tijdje bij een electronicabedrijf. Hij doet zijn werk goed en kan goed met zijn baas overweg.

Bij Roy thuis hebben ze het niet breed en hij helpt door een deel van zijn salaris aan zijn ouders te geven. Roy wil graag oordopjes kopen, maar hij houdt aan het einde van de maand steeds te weinig over om deze oordopjes te kunnen kopen.

Op een dag steelt Roy de oordopjes op zijn werk. Een week later moet hij bij zijn baas komen. De diefstal van Roy is te zien op camerabeelden. Roy heeft heel veel spijt. Na een goed gesprek met zijn baas brengt Roy de oordopjes terug en mag hij blijven werken bij het electronicabedrijf.

Een klasgenoot van Roy, die ook bij het electronicabedrijf werkt, hoort dat Roy oordopjes heeft gestolen en op een feestje vertelt deze klasgenoot dat hij Roy onbetrouwbaar vindt en dat hij oordopjes heeft gestolen. Vervolgens weet uiteindelijk de hele school dat. Veel klasgenoten pesten Roy en op school krijgt hij veel vervelende opmerkingen naar zijn hoofd.

Leerdoel

- Leerlingen ervaren hoe een strafrechtszaak in zijn werk gaat.
- Leerlingen denken na over de vraag hoe ver vrijheid van meningsuiting mag gaan en op welk moment dat in botsing komt met andere rechten.

Duur

ca. 60 minuten

Benodigheden

- PowerPoint met plattegrond rechtszaal
- Voor iedere leerling een rolomschrijving + aantekeningenblad
- Voor iedere leerling een omschrijving van de casus

Handleiding (in het kort)

U doorloopt in 60 minuten de volgende 4 stappen met de klas:

Stap A. Plenaire voorbereiding (15 minuten)

- U introduceert de casus.
- U verdeelt de klas in 4 groepen: (1) de rechters, (2) de officieren van justitie, (3) de verdachten en advocaten en (4) het slachtoffer.

Stap B: Uitwerking in groepjes (15 minuten)

- U laat de 4 groepen elk hun eigen rol voorbereiden.
- Leerlingen werken hun rol uit op werkbladen.
- U loopt rond om de leerlingen aan te sturen en vragen te beantwoorden.

Stap C: Uitspelen strafrechtszaak (15 minuten)

- Uit elk van de 4 groepen gaat een aantal leerlingen een rol spelen (per rol staat beschreven hoeveel leerlingen dit zijn). Zij nemen nu plaats in de 'rechtszaal' en de rest zit daarachter als publiek. De rechters zitten de zitting voor en houden dus ook in de gaten wat op welk moment moet gebeuren.

Stap D: Nabespreken en afsluiting (15 minuten)

- U bespreekt het verloop van het rollenspel met de leerlingen na.

Uitgebreide toelichting per stap

Stap A: Plenaire voorbereiding (15 minuten)

Stap 1: Leid het rollenspel in door de leerlingen te vertellen dat ze met zijn allen een strafrechtszaak gaan naspelen. In deze rechtszaak is het onderwerp 'belediging'. Laat de leerlingen de casus lezen op het scherm of lees de casus voor.

Let op: Merk op dat het hier gaat om een zaak bij de kinderrechter. In werkelijkheid zit er dan 1 rechter zitten en is er geen publiek. Om meer leerlingen een rol te geven, laten we 3 leerlingen rechter zijn.

De 16-jarige Alicia uit Barendrecht heeft op een feestje rondverteld dat haar collega en klasgenoot Roy (15) onbetrouwbaar is. De mensen die op dat feestje waren, hebben dat weer doorverteld. Roy heeft aangifte gedaan. Hij zegt dat hij door wat Alicia heeft gezegd, door klasgenoten uitgescholden en genegeerd wordt. Daarom zou hij naar een andere school moeten. Alicia wordt aangeklaagd voor smaad en moet voor de rechtbank verschijnen. Smaad is iemand opzettelijk zwartmaken in het openbaar, om ervoor te zorgen dat niemand meer respect voor diegene heeft. Deze rechtszaak draait om de vraag of dit onder de vrijheid van meningsuiting valt of is hier sprake van smaad?

Stap 2: Vertel het volgende over de vrijheid van meningsuiting.

In Nederland hebben we, zoals in veel landen, recht op vrijheid van meningsuiting. Dit betekent dat je jouw mening kunt geven, zonder dat de politie je hiervoor mag oppakken. Toch mag je in Nederland niet zomaar alles zeggen of schrijven. In de Nederlandse wet staat wat er niet mag. Je mag niet expres en in het openbaar:

1. *teksten verspreiden die bedoeld zijn om een persoon of groep te vernederen of aan te zetten tot discriminatie of haat tegen een groep (op basis van ras, seksualiteit, leeftijd, afkomst, enzovoort).*
2. *gezagsdragers, zoals de politie of de burgemeester, beledigen*
3. *iemand beledigen of leugens over iemand verspreiden om ervoor te zorgen dat niemand meer respect voor diegene heeft.*

Daar zijn 3 vormen van:

- *beledigen – lichtste vorm (belediging die niet onder smaad of laster valt)*
- *smaad – een feit over iemand verspreiden om te zorgen dat niemand meer respect voor diegene heeft.*
- *laster – een feit verspreiden, waarvan je weet dat het niet waar is, om te zorgen dat niemand meer respect voor diegene heeft.*

Stap 3: Laat op de PowerPoint de sheet met de plattegrond van de rechtszaal zien. Leg kort de rol van de rechter(s), de officier van justitie en van de advocaat uit.

Stap 4: Schrijf op het whiteboard:

1. *Is de tenlastelegging te bewijzen (filmbeelden, verklaringen etc.)?*
2. *Is er sprake van een strafbaar feit? (Is dit mishandeling? Wat is mishandeling?)*
3. *Is de verdachte schuldig? (Was het zelfverdediging? Ontoerekeningsvatbaar?)*
4. *Is er sprake van verzachtende omstandigheden?*

Deze 4 vragen moeten de leerlingen zich voortdurend stellen. Geef toelichting als begeleider.

Stap 5: Verdeel de rollen. Op dit moment verdeelt u de klas in 4 groepen: 3 even grote groepen en een kleine groep van 3 leerlingen voor de rol van 'slachtoffer'.

Stap 6: Geef per rol een korte uitleg (zie hieronder). Deel na deze uitleg de leerlingen hun eigen rol op papier uit. Hier staat hun rol uitgebreider uitgelegd. Vraag daarna nog wel even aandacht voor de stappen in een rechtszaak (stap 7).

Tips:

- Benadruk dat het slachtoffer en de officieren van justitie hun verhaal op elkaar af moeten stemmen.
- Leg uit dat de officieren van justitie een strafeis mogen bepalen, maar dat de rechters zelf beslissen of ze hierin meegaan of niet.

1. De rechter: Een rechter neemt beslissingen in zaken waarin mensen het niet met elkaar eens zijn. Omdat het hier om een strafzaak gaat, moet de rechter bepalen of de verdachte schuldig is aan het plegen van een strafbaar feit. De rechter bepaalt ook of iemand straf krijgt en welke straf iemand krijgt.
2. De officier van justitie: De officier van justitie werkt voor het Openbaar Ministerie (vertel erbij dat dit geen ministerie is). In een rechtsstaat vinden we dat strafbare feiten niet alleen de individuen (dader en slachtoffer) aangaan, maar de hele samenleving. Daarom vervolgt de overheid mensen die van een strafbaar feit verdacht worden namens de hele samenleving. Dat is de taak van het Openbaar Ministerie en die taak wordt tijdens een strafrechtszaak dus uitgevoerd door officieren van justitie.
3. De verdachten en hun advocaten: Als de politie of de officier van justitie denkt dat je iets hebt gedaan wat niet mag en er zijn bepaalde feiten die er op wijzen dat je iets strafbaars hebt gedaan, dan ben je verdachte. In deze strafrechtszaak is Johan S. de verdachte. Iedereen heeft het recht zich te verdedigen. Iedereen die wordt verdacht van een strafbaar feit wordt daarom (als hij dat wil) geholpen door een advocaat. De advocaat heeft als taak op te komen voor de rechten van de verdachte.
4. Het slachtoffer: Slachtoffers hebben bij bepaalde delicten in een strafrechtszaak spreekrecht. Dat betekent dat het slachtoffer mag vertellen wat de gevolgen van het delict voor hem of haar waren. Zij mogen hierbij niet ondervraagd worden.
NB Als een slachtoffer de confrontatie met de verdachte aan wil gaan, dan mag hij ook zijn verklaring schriftelijk (vooraf) geven. Dan wordt het toegevoegd aan het strafdossier en kan het tijdens de zitting worden voorgelezen door de officier van justitie.

Stap 7: Leg uit welke stappen een strafrechtzaak heeft. Het schema kunnen leerlingen ook vinden in het boekje. In het schema is dikgedrukt wie op dat moment iets moet doen. Voor de duidelijkheid staat ook hier het schema:

1. Opening	De rechter opent de rechtszaak en vraagt aan de verdachte, die voor hem zit hoe hij heet, wanneer en waar hij geboren is en wat zijn woonadres is. Hierna zegt de rechter dat de verdachte goed moet opletten wat er tijdens de zitting gebeurt en dat hij het recht heeft om geen antwoord te geven op vragen die hem worden gesteld (zwijgrecht). Hierna geeft de rechter de officier van justitie het woord. <i>NB Zodra de bode 'de zaak uitroept' (= naam van de verdachte hardop uitspreken) is de zaak geopend.</i>
2. Tenlastelegging	De officier van justitie leest de tenlastelegging voor. Hierin staat waar de verdachte van wordt beschuldigd.
3. Ondervraging	De rechter ondervraagt de verdachte om te onderzoeken wat er precies gebeurd is. De verdachte mag de vragen beantwoorden, maar dit hoeft dus niet omdat hij het recht heeft te zwijgen.
4. Verklaring	Het slachtoffer geeft een verklaring aan de rechtbank over de geleden schade. Er mogen geen vragen gesteld worden aan het slachtoffer. <i>Opmerking: het slachtoffer kan ook opgeroepen worden als getuige (wat we tijdens het rollenspel niet doen). Er mogen dan wel vragen worden gesteld.</i>
5. Requisitoir	De rechter geeft de officier van justitie opnieuw het woord. De officier van justitie vertelt aan de rechter waarom hij vindt dat de verdachte schuldig is en welke straf hij eist. Dit heet het requisitoir .
6. Pleidooi	Daarna geeft de rechter het woord aan de advocaat : die vertelt nu waarom hij vindt dat de verdachte geen of minder straf verdient. Dit heet een pleidooi. <i>(Officieel mag de officier van justitie nog reageren op het pleidooi. Daarna mag de advocaat nog reageren op de reactie van de officier en dan volgt stap 7. Om het rollenspel niet te lang te maken, slaan we deze twee stappen over.)</i>
7. Laatste woord	De rechter vraagt of de verdachte nog iets wil zeggen. De verdachte mag hier weer kiezen of hij wel of niet iets zegt.
8. Schorsing	Nadat de rechter aan de verdachte het laatste woord heeft gegeven sluit hij het onderzoek en daarna wordt in het rollenspel een korte schorsing (= pauze) ingelast, zodat de rechter kan bepalen of de verdachte schuldig is. De rechter verlaat hiervoor korte tijd de zaal. <i>Opmerking: bij zeer ernstige strafzaken laat de uitspraak van de (drie) rechter(s) veel langer op zich wachten – maximaal 14 dagen.</i>
9. Vonnis	De rechter gaat weer zitten en spreekt uit of de verdachte schuldig is en zo ja, welke straf hij krijgt. Hij wijst de verdachte erop dat hij hoger beroep kan instellen als hij het niet eens is met zijn straf.

De schorsing is een verplicht onderdeel van het rollenspel. Zo kunnen de rechters in alle rust hun vonnis vellen. Tijdens de schorsing kunt u, om de tijd te vullen, het publiek peilen. Benadruk dat dit in een echte rechtszaak nooit gebeurt.

Stap B: Uitwerking in groepjes (15 minuten)

Stap 1: Zorg dat de leerlingen als groepje per rol bij elkaar gaan zitten en laat ze hun rolomschrijving lezen. Hier is te lezen wat ze moeten voorbereiden. Daar hebben ze 10 minuten de tijd voor.

Stap 2: Deel de werkbladen uit. Geef de leerlingen 10 minuten om voor te bereiden.

Stap 3: Loop rond om de casus, moeilijke begrippen en de structuur van een rechtszitting, indien nodig, nog een keer uit te leggen en om tips te geven.

Tip: Controleer of leerlingen goed begrijpen wat ze tijdens het rollenspel allemaal moeten doen.

Stap 4: Laat de leerlingen bepalen wie uit het groepje de rol gaat spelen: 1 officier van justitie, 1 advocaat, 1 slachtoffer, 1 verdachte en 3 rechters.

Stap C: Uitspelen strafrechtszaak (15 minuten)

Stap 1: Zorg dat de stoelen in een juiste opstelling staan. In de zaal zitten de rechters (3 leerlingen) tegenover de verdachte en zijn advocaat. Vlak naast de rechters (en een eindje van hen af) zitten de officieren van justitie (2 leerlingen). Achter de advocaat en verdachte zit het publiek (overige leerlingen). Een stukje bij de advocaat en de verdachte vandaan zit het slachtoffer.

Stap 2: Introduceer uzelf als bode.

De bode regelt alles in en rond de rechtszaal. Hij begeleidt de spelers in de strafrechtszaak naar de juiste plaats en geef het publiek een plek op de publieke tribune. Als iedereen zit, en de rechters komen binnen, roept de bode hardop: 'de rechtbank'. Het is dan de bedoeling dat iedereen gaat staan. Zodra de rechters zitten, mag de rest ook weer gaan zitten.

Stap 3: Laat de rechter de strafrechtszaak voorzitten. Speel de rechtszaak met de leerlingen volgens het schema dat in het boekje staat.

Stap D: Nabespreken en afsluiting (15 minuten)

Stap 1: Vraag in dit gedeelte aan de leerlingen wat ze ervan vonden. Was het moeilijk of was het gemakkelijk? Denken ze dat dit vonnis in het echt ook gegeven zou kunnen worden? Hiervoor kun je gebruik maken van de echte uitspraak van de rechter in deze zaak:

"Een vrouw die haar ex van pedofilie beschuldigde op Hyves (het profiel van de vrouw op dit vm. sociale medium was afgeschermd) kreeg een voorwaardelijke werkstraf van 40 uur met een proeftijd van 2 jaar en een geldboete van 522 euro. Voorwaardelijk wil zeggen dat je de straf nog niet krijgt, je moet die 40 uur pas werken als je binnen 2 jaar nog een keer door de rechter wordt veroordeeld voor een ander strafbaar feit."

Ook kunt u hier aan de leerlingen vragen of hun mening over 'de vrijheid van meningsuiting' veranderd is na het doen van dit rollenspel.

Stap 2: Loop met de leerlingen de verschillende stappen voorafgaand en tijdens de strafrechtszaak nog een keer langs, evalueer kort het rollenspel en de plek van het strafrecht in de rechtsstaat en sluit af.

Casus 'Belediging'

De 15-jarige Roy uit Barendrecht werkt al een tijdje bij een elektronikabedrijf. Hij doet zijn werk goed en kan goed met zijn baas overweg.

Bij Roy thuis hebben ze het niet breed en hij helpt door een deel van zijn salaris aan zijn ouders te geven. Roy wil graag oordopjes kopen, maar hij houdt aan het einde van de maand steeds te weinig over om deze oordopjes te kunnen kopen.

Op een dag steelt Roy de oordopjes op zijn werk. Een week later moet hij bij zijn baas komen. De diefstal van Roy is te zien op camerabeelden. Roy heeft heel veel spijt. Na een goed gesprek met zijn baas brengt Roy de oordopjes terug en mag hij blijven werken bij het elektronikabedrijf.

Een klasgenoot van Roy, die ook bij het elektronikabedrijf werkt, hoort dat Roy oordopjes heeft gestolen en op een feestje vertelt deze klasgenoot dat hij Roy onbetrouwbaar vindt en dat hij oordopjes heeft gestolen. Vervolgens weet uiteindelijk de hele school dat. Veel klasgenoten pesten Roy en op school krijgt hij veel vervelende opmerkingen naar zijn hoofd.

Deze rechtszaak draait om de volgende vraag:

Valt dit onder de vrijheid van meningsuiting of is hier sprake van smaad?

1. Is dit schadelijk voor de reputatie van Roy?
2. Was het doel van de klasgenoot om de reputatie van Roy te beschadigen?
3. Is een feest een openbare plaats?

Strafbare feiten

In de wet staat het volgende over smaad¹:

1. Je bent strafbaar als je met opzet iemands goede naam of reputatie aantast, door een bepaald feit openbaar te maken.
2. De maximale straf hiervoor is zes maanden gevangenisstraf of 7.400 euro boete.
3. Als de feiten via tekst of plaatjes zijn verspreid is de maximumstraf zelfs 1 jaar of 7.400 euro boete.
4. Er is geen sprake van smaad als het noodzakelijk was om je te verdedigen of als het 'in het algemeen belang' is om het feit openbaar te maken, dit betekent dat het belangrijk is dat mensen dit feit weten.

¹ Dit komt uit het volwassenrecht.

Rolbeschrijving: rechter

Wat doet een strafrechter?

Jij beoordeelt als strafrechter of iemand een strafbaar feit heeft gepleegd en of hij daarvoor gestraft moet worden. Er zijn drie belangrijke vragen die je als rechter probeert te beantwoorden tijdens de rechtszaak:

1. Is de tenlastelegging te bewijzen?
2. Gaat het om een strafbaar feit?
3. Is de verdachte inderdaad schuldig?

Als je op alle drie de vragen ja kunt antwoorden, dan is de verdachte schuldig (aan het strafbaar feit dat in de tenlastelegging is omschreven).

Taak 1: Als rechter zit je de rechtszaak voor. Dit betekent dat je de tijd in de gaten houdt en zorgt dat iedereen aan het woord komt.

Taak 2: Je ondervraagt de verdachte om te onderzoeken wat er precies gebeurd is.

Taak 3: Vonnis: aan het einde van de rechtszaak bepaal jij of de verdachte schuldig is en welke straf de verdachte krijgt. Dit vertel je de verdachte en andere aanwezigen. Leg ook uit waarom de verdachte wel of niet schuldig is en waarom je deze straf oplegt of de verdachte vrijspreekt.

Wat moeten jullie voorbereiden?

1. Rolverdeling

Tijdens de rechtszaak nemen drie van jullie plaats in de stoelen van de rechters. De anderen zijn publiek. Bepaal wie van jullie in de stoelen van de rechters gaan zitten en verdeel onder de drie rechters de volgende drie taken:

- De rechtszaak voorzitten
- De verdachte ondervragen
- Het vonnis uitspreken

Tijdens de rechtszaak mag je elkaar wel helpen, als iemand even niet meer weet wat hij moet zeggen.

2. De rechtszaak voorzitten

Samen bedenken jullie hoe degene die van jullie de rechtszaak voor gaat zitten dat het beste kan doen. Het is als voorzitter je taak om te zorgen dat iedereen aan het woord komt.

3. Ondervraging verdachte

Bedenk wat jullie willen weten van de verdachte. Met vragen probeer je te ontdekken wat er precies gebeurd is. Je probeert achter de volgende dingen te komen:

- Is de tenlastelegging (de aanklacht) te bewijzen?
- Gaat het om een strafbaar feit?
- Is de verdachte inderdaad schuldig?

Eén persoon schrijft de vragen voor de verdachte op die je met je groepje bedacht hebt.

4. Het vonnis

Jullie bepalen of de verdachte schuldig is en welke straf de verdachte krijgt. Denk er samen goed over na. In het vonnis leg je uit waarom de verdachte wel of niet schuldig is en waarom je deze straf oplegt of de verdachte vrijspreekt. Na de schorsing vertelt een van jullie het vonnis. Let op! Je mag geen hogere straf uitdelen dan in de wet vermeld staat.

Rolbeschrijving: officier van justitie

Wat doet een officier van justitie?

Het is de taak van de officier om mensen die de wet overtreden op te sporen en voor de rechter te brengen. Het Openbaar Ministerie (OM) is verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Ook moet het ervoor zorgen dat het vonnis van de rechter wordt uitgevoerd.

Jullie taken als officier van justitie tijdens de rechtszaak zijn:

Taak 1: Voorlezen van de tenlastelegging. Hierin staat waar de verdachte van wordt beschuldigd.

Taak 2: Houd het requisitoir. Dit is een verhaal waarmee je de rechters vertelt wat de feiten zijn en wat jouw mening hierover is. Je geeft argumenten voor je mening. Aan het eind van het requisitoir eis je een straf of je vraagt de rechter de verdachte vrij te spreken.

Wat moeten jullie voorbereiden?

1. Rolverdeling

Bepaal eerst wie de aanklacht voorleest en wie het requisitoir gaat houden. Deze twee mensen gaan straks op de plek van de officieren zitten. De anderen zijn tijdens het rollenspel publiek.

2. Aanklacht

Daarna ga je met zijn allen de aanklacht schrijven, die een van jullie bij de opening van de rechtszaak voorleest. In de aanklacht staat wat de verdachte heeft 'misdaan'. Gebruik hiervoor de casus.

Gebruik deze beginzin: "De verdachte wordt aangeklaagd wegens..."

3. Requisitoir

Schrijf op wat de feiten zijn en wat jullie mening hierover is. Schrijf van tevoren alvast een paar argumenten op die je kunt bedenken op basis van de casus. Degene die het requisitoir gaat houden, kan tijdens de ondervraging van de verdachte nog wat argumenten toevoegen of iets veranderen aan zijn verhaal. Aan het eind van het requisitoir eis je een straf, bijvoorbeeld gevangenisstraf, taakstraf of geldboete. Jullie mogen zelf bedenken wat jullie een goede straf vinden, maar je mag geen hogere straf eisen dan in het wetboek staat.

Aantekeningenblad voor de officier van justitie

Dit is onze **tenlastelegging** (waarvan wordt de verdachte beschuldigd?)

De verdachte wordt aangeklaagd wegens...

Plaats: Datum: Tijd:	
Wat heeft de verdachte gedaan?	
Tegen wie?	

Dit is wat we gaan zeggen tijdens het **requisitoir**.

Vertel eerst het antwoord op alle vragen voordat je vertelt wat voor straf jullie eisen.

Is het feit bewezen? (<i>antwoord en argumenten</i>)
Gaat het om een strafbaar feit (<i>antwoord en argumenten</i>)
Is de verdachte schuldig aan het feit? (<i>antwoord en argumenten</i>)
Zijn er strafverzwarende of strafverlichtende omstandigheden? (<i>antwoord en argumenten</i>)
Dit is onze strafeis (<i>welke straf zou de rechter moeten opleggen aan de verdachte</i>):

Rolbeschrijving: verdachte en advocaat

Jullie zijn de verdachte en de advocaat in deze rechtszaak.

Wat doet een verdachte tijdens de rechtszaak?

De verdachte mag tijdens de rechtszaak twee keer spreken:

1. *De ondervraging.*
Er worden vragen gesteld door de rechter. Je hoeft niet te antwoorden, maar misschien wil je wel uitleggen waarom je geen straf moet krijgen.
2. *Het laatste woord.*
Als verdachte krijg jij het laatste woord voordat de rechter een uitspraak doet. Je kunt zeggen dat je spijt hebt of onschuldig bent, maar ook nu hoeft je niets te zeggen.

Wat doet een advocaat tijdens de rechtszaak?

1. De advocaat mag vragen stellen aan de getuige
2. De advocaat mag het pleidooi houden. Dit is een verhaal met argumenten waarom de verdachte geen straf (of minder straf) verdient.

Wat moeten jullie voorbereiden?

1. Rolverdeling

Bepaal eerst wie straks de verdachte speelt en wie de advocaat. De andere leerlingen zijn tijdens het rollenspel publiek.

2. Bereid de rol van de verdachte voor.

Tijdens de rechtszaak stelt de rechter een aantal vragen aan de verdachte. Bedenk samen wat de verdachte tijdens de ondervraging gaat zeggen en of de verdachte op alles antwoord gaat geven. Je mag ook gebruik maken van je zwijgrecht en niets zeggen.

Daarnaast krijgt de verdachte als allerlaatste het woord. Je kunt hier:

- zeggen hoeveel spijt je hebt, en/of
- benadrukken dat je onschuldig bent, en/of
- vertellen hoe erg een straf voor jou zou zijn of
- niets zeggen.

Bedenk samen of de verdachte iets gaat zeggen bij het laatste woord. Als hij wat gaat zeggen bedenk je samen wat dat zal zijn.

3. Bereid de rol van de advocaat voor.

- Bedenk welke vragen je wilt stellen aan de getuige
- Na het requisitoir van de officier van justitie is de advocaat aan de beurt om een pleidooi te houden. Bedenk samen vast hoe jullie gaan proberen de rechter te overtuigen van de onschuld (of beperkte schuld) van de verdachte. Hoe gaan jullie uitleggen waarom de verdachte geen straf verdient? Welke argumenten hebben jullie daarvoor? Schrijf een aantal argumenten op. De advocaat kan tijdens de rechtszaak dit nog aanvullen met argumenten uit de verhoren en het requisitoir.

Aantekeningenblad voor advocaat en de verdachte

Dit gaat de **verdachte** zeggen tijdens de ondervraging van de rechter.
Vertel een persoonlijk verhaal.

Dit gaat de **verdachte** zeggen tijdens het **laatste woord**.
Als verdachte wil je geen of zo weinig mogelijk straf krijgen; de rechter beslist.

Dit gaat de **advocaat** van de verdachte zeggen tijdens het **pleidooi**.

Een advocaat zal de eerste drie vragen negatief beantwoorden; het antwoord op de vierde vraag is het persoonlijke verhaal van de verdachte.

Is het feit bewezen? (*antwoord en argumenten*)

Gaat het om een strafbaar feit (*antwoord en argumenten*)

Is de verdachte inderdaad schuldig aan het feit? (*antwoord en argumenten*)

Zijn er strafverlichtende omstandigheden? (*antwoord en argumenten*)

Rolbeschrijving: slachtoffer

Jullie zijn het slachtoffer in deze rechtszaak.

Wat doet een slachtoffer tijdens een rechtszaak?

Slachtoffers van ernstige misdrijven mogen tijdens een rechtszaak een verklaring afleggen.

1. Slachtoffers mogen alleen vertellen over de gevolgen van de mishandeling voor zichzelf. Bijvoorbeeld pijn of geleden schade.
2. Slachtoffers mogen geen advies geven over de hoogte van de straf.

Wat moeten jullie voorbereiden?

1. Rolverdeling

Bepaal eerst wie straks de het slachtoffer speelt. De andere leerlingen zijn tijdens het rollenspel publiek.

2. Bereid de rol van het slachtoffer voor.

Tijdens de rechtszaak krijgt het slachtoffer gelegenheid om een verklaring af te leggen. Bedenk samen wat jullie willen zeggen en schrijf dit op.

Aantekeningenblad voor het slachtoffer

<p>Dit is wat ik ga zeggen tijdens de verklaring over wat is voorgevallen.</p>
<p>Is er sprake van lichamelijk letsel? <i>Zo ja, vertel ook hoe lang en hoeveel last je ervan had of hebt.</i></p>
<p>Is er schade aan je persoonlijke spullen? <i>Zo ja. denk bijvoorbeeld aan de waarde van de spullen.</i></p>
<p>Hoe voel ik mij nu? <i>Vertel hier hoe jij je voelt, maar ook hoe jij je voelt bij de verdachte in de buurt.</i></p>
<p>Overig</p>